

Peter Hinckelmann Andreas Friderici

**De Anabaptismo Disputatio Elenctica Sexta, Complectens Sectae Anabaptisticae
Errores refutatos in loco De Peccato Originis, Libero Arbitrio Et Lege Dei**

Rostochii: Litteris Reusnerianis, 1613

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn73766388X>

Druck Freier Zugang

P. Kinkelmann.
R.M. theol. 1613.

Collectio de anabaptismo, P. Hinkelmann, Fräses

- (1) H. Hallerius, De SS. scriptura 1613
- (2) D. Quenarius, De Deo trinitate 1613
- (3) N. Waltherius, De Persona Christi 1613
- (4) M. Strickius, De baptismo 1613
- (5) J. Taimmannus, De cena domini 1613
- (6) A. Friderici, De peccato originis 1613
- (7) P. Blumhagen, De ecclesia 1613
- (8) J. Mullerius, De ministris ecclesie 1613
- (9) J. Sperberius, De ministerio ecclesiastico 1613
- (10) E. Lolegus, De justificatione 1613
- (11) V. Garmannius, De bonis operibus 1613
- (12) J. von Bülow, De libertate christiana 1613
- (13) P. Schartingius, De magistratu politico 1613
- (14) J. von Dike, De iudicio 1613
- (15) M. Michael, De coniugio 1613
- (16) A. Hestorius, De fine aucto 1613
- (17) G. Machaus, De mercatura 1613
- (18) B. Smoldius, De resurrectione 1613

6

DE ANABAPTISMO
• DISPUTATIO ELENCTICA
SEXTA,
*Complectens Sectæ Anabaptisticæ Errores
refutatos in loco*
De
PECCATO ORI-
GINIS, LIBERO
ARBITRIO ET LEGE
DEI.

Quam

Divina S.S. Spiritus assistente gratia
Sub Præsidio

M. PETRI HINKELMANNI
Verbi Divini Ministri.

Private cujuslibet subijcit

ANDREAS FRIDERICI
Stargard. Pomeran.

s. Non. Mart. Hora & loco consuetis.

ROSTOCHII

Litseris Reusnerianis, Anno 1613.

Σ Τ Ν Θ Ε Ω.

DISPUTATIO ANTICATA BAPTISTICA
VI.

DE PECCATO ORIGI-
NIS, LIBERO ARBITRIO ET LE-
GE DEI.

CONTINUATIO.

Dolendum sanè & extreme deplorandum est, ex lapsu tam horribiliter homines esse corruptos, ut sui ipsius malum vel non videant, vel licet videant ex verbo Dei, tamen suis opinionum portentis petulanter obsecrent & prorsus contemnunt. In hac cæcitate & diabolica pravitate præter Epicuræos olim versarunt Hæretici, & nunc hodie nostri Catabaptistæ, qui Sacramenta Filii Dei impugnare, Baptismum Infantibus denegare haud verentur, propterea quod hominem extra peccatum Originale, in Libero arbitrio & legis perfectione oriundum, falso existimant. Quibus ita positis; omnis generis monstra rerum ac verborum ebuccinari, peccata peccatis cumulari, fores ad securitatem pandi, quis non videt? Nos igitur, ut causa omnis mali; Virium humanarum imbecillitas; legis præstandæ imperfectio; notissima fiant, fontes Israelis indagaturi; vera ex illis fundamenta hauriemus, quibus usitatâ methodo *θετικῶς καὶ ἀνθετικῶς* contra Adversarios immotam veritatem cum DEO defendemus his capitibus.

I. De Peccato Originali, & Libero Arbitrio.

II. De Lege Dei.

CAPUT PRIMUM.

De Peccato originis & libero Arbitrio.

A 2

Error

Vide Philip.
in refutat.
Anabapt.

Error Primus.
Peccatum originis & prava concupiscentia non est
peccatum.

REFUTATIO.

a) Vide Pa-
pifini disp.

(b) Ezech.
18. 20.
Gen. 1. 28.
1. Cor. 7. 14.

c) Gen. 6. 35.
c. 8. 21.
Pfal. 51. 7.
& 14. 3. &
33. 4.
Ierem. 17. 9.
Esa. 48. 8.
cap. 64. 10.
Ioh. 3. 6.
Rom. 5. 12.
c. 7. 18.
Rom. 3. 10.
13.

d) Gen. 3. 3.

e) Eph. 2. 3.
Rom. 2. 23.

*Hic, quàm sint Anabaptistæ cum Pontificiis (a) & Pelagia-
nis coniuratisimi fratres, Dei & Ecclesiæ hostes, fidei christiane
impugnatores, videre licet, cum uno quasi ore loquantur, talibus
innitentes fundamentis: 1. Peccatum originis in Adamo est
punitum, ideoq; in posteris (b) puniri non debet. 2. Hominis substan-
tia non est mala; quia Deus coniugium mandavit; Paulus illi bene-
dictionem promisit: Ergo peccatum originis esse non potest. Mor-
tem verò & afflictiones huius vitæ ex naturalibus causis constare,
nugantur. Nos contrariam sententiam posaturi videbimus hæc
duo: 1. An sit Peccatum originale. 2. Quid & quale illud sit.*
*1. Et primò quidem Peccatum originis, in quo nascimur &
concupimur, esse Peccatum, probat S. S. Scriptura expressis dictis:*
*(c) Figmentum cordis eorum malum est. Ecce in iniquitatibus con-
ceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Non est mun-
dus de immundo. Transgressorem ex utero vocavi te. Præsum est
cor. Quod ex carne nascitur, caro est. Per unum hominem pecca-
tum intrauit in mundum. Concupiscentiam nesciebam, nisi lex di-
ceret: non concupisces. In hisce & similibus, omnium hominum
naturalem depravationem evidentissimè describi, & ob oculos po-
ni, ne portæ inferorum contradicere valebunt.*

*2. Deinde evincit congenitam fæditatem hominis Propa-
gatio, quæ tanquam ex fonte veneno repleto per omnes rivulos
transiens à parente primo Adamo ad nos usq; defluit, & in totam
Adami stirpem descendit, quod testatum facit Moses, dum ait:
Adam (d) genuit filium ad imaginem non Dei, sed suam. In ipso
momento, quando per lapsum perfectionem concreatam perdidit,
statim peccati originis Reatum iuxta & virium, omnem ad poste-
ritatem remisit, hinc filii iræ (e) naturâ, gloria Dei destituti appella-
mur,*
3. Oflen-

3. Ostendit insuper naturale malum; illud mortis in omnes homines Dominium: mors enim in omnes (f) homines pervasit, quia omnes peccaverunt. Sicut enim in Adamo justitiam & vitam æternam per lapsum amisimus, ita ex consequente mortem & æternam damnationem nostræ carni attraximus, ut non amplius ab alio, sed à nobis ipsis peccatores simus. Facebant ergo, qui peccatum originis innatum dubitant, esse malum aut peccatum; quin potius ex hoc effectu, quod universum genus humanum ob id morti & damnationi adjudicetur, longè aliter sentiendum.

f) Rom. 5. 12.

4. Negleve argumentum originalis luis esse videtur λόγον Filii Dei, quod Deo Patri pro peccatis mundi persolvit, seipsum (g) quando in mortem pro nobis tradidit, & factus nobis à Deo justificatio & Redemptio, ut in ipso haberemus remissionem peccatorum per sanguinem ipsius: cuius sanguis emundavit nos ab omni peccato; qui servitute pressus propter peccata nostra, & fatigatus est iniquitatibus nostris. Hoc Christi meritum & satisfactio, Peccatum originale extra peccatum haberi minimè possit, utpote quod peccatum & omnium peccatorum actualium causa est, evidentissimè probat.

g) 2. Cor. 5. 18.

1. Cor. 1. 30.

Col. 1. 14.

1. Ioh. 1. 7.

Esa. 43. 11.

Esa. 53. 5.

5. Deinde, cum ex hisce satis constet, omnes homines in Adamo corruptos & depravatos, videbimus nunc, quæ & qualis sit corruptio: Illa colligi facile potest ex originali justitia, quæ nihil aliud fuit, quàm concreata hominis perfectio; In mente lux agnitionis & sapientiæ divinæ; in corde conformitas cum lege Dei; in viribus animæ congruentia cum Deo; deniq; in corpore elegantissima dispositio. Hanc nobilissimam perfectionem & rectitudinem omnium virium amissam, horrenda æquè naturæ totius omniumq; virtutum sequuta est depravatio & corruptio, quæ omnes homines infinitis malis & æternæ damnationi adjudicat, nisi regeneratio interveniat.

6. Ut enim totus homo cum in finem erat conditus, ut Deo tanquam summè bono adhereret, ita per lapsum à Deo aversus,

A 3

totus

h) 1. Cor. 2.

14.

Ier. 17. 9.

Psal. 9. 13.

Rom. 7. 18.

Rom. 7. 8.

14. 17. 23.

i) in Psal. 51.

Ibidem.

In c. 5. Rom.

Contr. Pe.

log. cap. 3. 6

Tom. 7.

De nupt. &

concupisc.

lib. 1. c. 25.

totus ei adversatur. Divina nō intelligit; promissa Scripturæ impa-
cienter expectat; præcepta Dei moleste audit nec observat: pa-
nes ac præmia contemnit; affectus eius omnes rationi & verbo Dei
insultant; corpus animo parere detrectat. Hinc orta ignorantia
intellectus, aversio voluntatis, depravatio cordis, denique totus ho-
mo, quantus quantus est, corruptus, (h) quò Christus respexit,
cum jubet nos ipsos abnegare, quod si natura innocens aut ex par-
te corrupta esset, non opus esset, ut illam abnegaremus. Bona enim
retinenda, non abneganda aut abijcienda sunt.

7. Cum igitur nature humanæ tanta sit corruptio, malè no-
stri adversarii statuunt: Concupiscentiam non esse peccatum:
quippe cum præter testimonia allegata vel unus Apostoli locus id-
ipsum clarè de monstret, ubi Apostolus concupiscentiam, quam
in se habitare dicit, aliquoties sub peccati ius recenset, eaq. ipsi esse.
Et adscribit, quæ non nisi peccati sunt propria; qualia sunt, Pu-
gnare cum lege Dei, venundari sub peccato, operari malum, repu-
gnare legi, captivare sub lege peccati, &c.

8. Orthodoxa demum Antiquitas adiungi potest &
Ambrosius (i): Antequam nascimur, maculamur contagione, &
ante usum lucis ipsius originis excipimus iniuriam. Idem: Conci-
pi-mur in peccato parentum, & in delictis nascimur, & ipse partus
habet sua contagia. Augustinus: Pertransit, pertransit ver-
bum, attendite quod audistis, & considerate, videte, quid est tran-
sit, inde est, quod parvulus reus peccatum non fecit, sed traxit.
Etenim peccatum illud non in fonte mansit, sed pertransit, non in
illum vel illum, sed in omnes homines pertransit. Idem: Pec-
catum est voluntarium & dictum & factum, aut concupitum
contra legem Dei; quod certè de concupiscentia dici nullus dubita-
bit. Idem: Sicut cæcitas cordis peccatum & pena peccati, & cau-
sa peccati; ita Concupiscentia carnis est peccatum, quia illi inest
inobedientia contra dominatum mentis. Et pena peccati est, quia
reddita est meritis inobedientis; & causa peccati, defectione con-
sentiens.

sentientis vel contagione nascentis. Hugo: Peccatum originis est, quod trahimus à nativitate per ignorantiam in mente, & per concupiscentiam in carne. Gerson: Vitium originale est impotentia ad bonum, & potentia ad malum. Thomas: Peccatum originale habet privationem originalis iustitiæ, & cum hac inordinatam dispositionem partium animæ, unde non est pura privatio, sed corruptus quidam habitus.

Error Secundus.

Infantes non baptizati coram Deo non sunt peccatores, sed iusti ac innocentes.

Nulli infantes, quicunque tandem sint, non habentes discrimen boni & mali, damnandi sunt.

REFUTATIO.

Quod in priori errore Adversarii negando originale vitium conenderunt, id ipsum porro defendere conantur exemplo infantium, quos iustos & sanctos sine discrimine absq; baptismo cum Calvinianis & Pontificiis (a) dictitant: partim hæreditario jure, respectu sanctitatis & fidei parentum, partim imputativè, quia sanguine Christi baptizati, meriti illius participes facti sint, quod superius (b) refutavimus. Quia verò ex iam dictis in refutatione prioris Erroris satis superq; constat, infantes non baptizatos minime esse iustos, sed peccatis obnoxios, hîc tantum brevibus id ipsum probabimus.

1. Ex testimoniis Scripturæ, quæ ipsam infantiam peccatorum arguit. David enim de peccatis juventutis suæ maxime conqueritur, inquit (c): Delicta juventutis meæ & ignorantias meas, Domine, ne memineris. Et Apostolus Timotheum suum iuberi juvenilia desideria fugere. Et se ipsum, inquit, parvulum parvuli cogitationes & sermones habuisse, in virili ætate eosdem aboluisse. Et alibi dicitur: Stultitiam colligatam esse in corde pueri: filiumq; remissum evadere præcipitem, ut equus indomitus. Hæc

Verò

Vide Form.
Concord.
art. 12. err.
Anabapt.
Coll. Emb.
D. Schluff.
cat. hæret.
l. 12. f. 355.

a) Vid. Calvin. disp. 8. c. 2. error. 3.
Papif. disp. 5. c. 1. err. 3.
b) Disp. 4. c. 1. Err. 3.

c) Psal. 25. 7.
2. Tim. 2. 22.
1. Cor. 13. 11.
Prov. 22. 15
Eccl. 30. 11. 8
Esa. 1. 6.
Eph. 2. 3.

verò iuvenilia delicta ex totali massa nostræ corruptione, quâ naturâ sumus filii iræ, provenire S. S. Scripturâ testatur.

2. Ex Generationis nostræ modo ; qui fit ex immundo sanguine : qualis enim, ut habet regula Logicorum, causa, talis effectus, neq. effectus potior suâ causâ. Cum itaque ex carno parentum nascantur liberi, quæ est adeo inficiata, ut sit (d) inimicitia adversus Deum ; non possit ingredi in regnum cælorum ; concupiscat adversus spiritum ; sit imago terreni Adami ; ex semine impuro producta, faciat carere gloria Dei ; Sequitur certè infantibus exitialem peccati luem instillari.

3. Ex Regenerationis necessitate ; si enim infantes sancti essent, non opus haberent lavacro Regenerationis, quod Christus tamen severissimè mandat, cum inquit (e) : Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu, non potest introire in regnum Dei ; in quo efficiamur iusti & hæredes vitæ æternæ : per quod Christum induimus, mortis, sepulturæ, resurrectionis eius participes reddimur, sanctificamur, mundamur. Hæc omnia regenerationis dona cum infantibus per Baptismum conferantur, irrefragabiliter sequitur, eadem eos à natura non habere, ac sine Baptismo sanctos ac innocentes, ut Adversarii somniant, minimè esse.

4. Ex reatu mortis ; cui infantes etiam, antequam actus peccare possunt, obnoxios esse constat, juxta illum Apostoli aphorismum : Stipendium peccati (f) mors est. Quemadmodum n. Adam si in illo primæve innocentie & integritatis statu perstisisset, ad posteros quoq. Imaginè Dei ac vitæ propagasset ; Sic postquàm à Deo opifice defecit, concreatam perfectionem amisit, carnem vitiavit, mortemq. introduxit, quæ in omnes homines ob peccatum pertransiit (g). Quam Paulus perpendens miserè exclamat (h) : Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore hoc morti obnoxio ?

5. Ex censura Patrum, qui omnem infantibus derogant sanctitatem. Ambrosius (i) : Nec unius diei infans est sine peccato, nec materni conceptus dies unus sine peccato est. Augustinus :

d) Rom. 8. 7.

1. Cor. 15. 50.

Gal. 5. 17.

1. Cor. 15. 49.

Psal. 51. 7.

Rom. 3. 27.

e) Joh. 3. 5.

Tlt. 3. 7.

Gal. 3. 27.

Rom. 6. 3.

Eph. 5. 26.

f) Rom. 6. 23.

g) Rom. 5. 12.

h) Rom. 7.

24.

i) In Ezech.

cap. 18.

stinus; Parvuli natura peccatores sunt, qui propter peccatum, quod in eis, non actione sed conceptione seminis pertransit, moriuntur, non autem morerentur, si cæno peccati non alerentur. Nazianzenus: Venerare Nativitatem Christi, per hanc primæ nativitatis macula purgantur, per quas omnes in iniquitatibus concipimur, & in delictis genuerunt nos matres nostræ.

de Baptismo.

Error Tertius.

Anab. Antwerp.

Si privati essemus libero arbitrio, non dedisset nobis Deus præcepta ut hoc faceremus, & illud omitteremus; nec puniret delinquentes.

REFUTATIO.

Pii homines in omnibus suis actionibus semper considerare solent, Deum authorem & consummatorem suorum consiliorum & actionum, quocirca nihil inchoant, aut suscipiunt, nisi addita conditione: Si Deus voluerit, ut (a) Jacobus hortatur: Contra nostri Anabaptistæ sunt ad: o confidentes & turgidi, ut non modò seipsos sanctos nasci (ut superius audivimus) sed etiam se perfectos, & suarum virium dominos, rectores & gubernatores, cum prius indicatis Hæreticis facientes (b), didicerint: Nos verò in Schola S. Sancti melius edocti negativam tuemur, & opponimus:

a) cap. 4. 15.

b) Vide Patristici Disp. 6. Calvinist. Disp. 9. c. 2. Er. 1.

c) Gen. 6. 5. c. 8. 29.

Rom. 8. 7.

1. Cor. 2. 14

Ioh. 8. 34.

Rom. 6. 19.

c. 7. 14.

Eph. 2. 1.

Pl. 14. 3. &c.

53. 4.

Rom. 3. 11.

12.

Matth. 7. 18

Ioh. 3. 27.

1. Cor. 4. 7.

2. Cor. 3. 3.

1. S. Sancti testimonium; qui confirmat, hominem servum potius, quàm liberum, imò nullum in rebus spiritualibus habere arbitrium, subsequentiis hisce dictis (c): Omne figmentum cogitationum cordis malum. Sapientia carnis inimicitia adversus Deum, neq; enim legi subijcitur, nec potest id quidem. Animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus, stulticia illi est, nec potest intelligere. Hinc servi peccati, venundati sub peccato, captivi sub lege peccati, in peccatis non languidi & infirmi, sed mortui dicimur. Imò in universum omnis humanis viribus divinis perficiendi bonum denegatur, adeo ut sine Deo nihil possimus facere nec cogitare quidem ex nobis tanquam ex nobis. Atq; sic immoto Dei verbo, homini nullum super esse arbitrium quoad res spirituales, ostendimus.

B

2. De-

d) Esa. 9. 2.
Eph. 5. 6.
Psal. 57. 5.
Ioh. 16. 12.
Eph. 4. 17.
18.
Ezech. 36.
26.
Zach. 7. 12.
Esa. 1. 6.
Psal. 5. 10.
Psal. 139. 19.

2. Defectum omnium virium nostrarum: *Mens* (d) est cæca, ignara, vana & tenebrosa: Voluntas reluctatur Deo & ipsius legi. Cor à Deo alienum, aversum, obduratum, durum, adamantinum: A planta pedis usque ad verticem non est integrum quid: Guttur est sepulchrum patens; in labiis venenum aspidis, in lingua dolus, os plenum maledictionis, pedes ad effundendum sanguinem veloces. Ubi igitur talis anima omnium virium, ibi certe Liberum Arbitrium constituere, est absurdum.

e) Rom. 8. 7.
Gal. 5. 17.
Rom. 7. 14.
23.

3. Inimicitiam & Pugnam carnis nostræ cum Spiritu Dei. Ubi enim est averso & inimicitia repugnans S. Sancto & Voluntati Divinæ, non potest esse liberum arbitrium: Sed in mente & voluntate hominis non renata semper (e) est inimicitia & fremitus adversus Deum: Ergo impossibile est, quod huiusmodi homo liberum arbitrium habere possit. Imo & in renatis lucram carnis & Spiritus esse, Apostolus testatur, cum inquit: Caro concupiscit adversus Spiritum. Ubi duos diversos duces describit, & legem mentis renovata, & legem peccati; quorum ille vitam æternam, hic mortem operatur, in qua tamen pugna S. Sanctus nos movet motus, Diabolus verò vitium reliquum in natura roburare conatur. Paulus de se iam renato testatur, inquit: Scimus quod lex Spiritualis, ego autem carnalis, venundatus sub peccato: Delector lege quoad interiorem hominem, video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis. Non, quod volo facio bonum, sed, quod nolo, hoc ago; Et illud velle adjacet mihi, perficere autem bonum non invenio; Si itaq; talis Liberi arbitrii conditio in hac vita consideratur in homine renato, qualis erit in non renato?

f) 1. Cor. 15.
10.
2. Cor. 12. 9.
Ioh. 3. 36.
Rom. 10. 18

4. Nostram conversionem; qua non nostris viribus, sed solius Dei gratia, merito Christi, efficaciter S. Sancti adscribitur, (f) qui eandem in nobis operatur & conservat, ita tamen, ut nos ipsi S. S. Spiritui non pertinaciter resistamus, oblatam gratiam per æternam Pedagogiā non negligamus, sed eam per fidem conferri nobis permittamus. Et in libertate, quā Christus nos liberavit, ste-

mus; nes

mus; nec secundum carnem vivamus, sed Spiritu Dei ducamur. Quod si igitur omnia, quæ ad salutem nostram pertinent, à Deo solo, non nostris viribus dependunt, nostrum arbitrium etiam in iis rectè negatur.

5. Preces piorum; quibus semper à Deo illuminationem & conversionem petierunt. Quod certè, si suis viribus confisi fuissent, non fecissent. David multoties f. veram Dei sapientiam petit & expectat. Paulus similiter in Exordio Epistolarum, à Deo illuminationem cordium suorum auditorum precatur. Jeremias inquit: Converte me Domine, & convertar.

6. Demum opponimus Orthodoxorum testimonia. Augustinus inquit: (g) Liberum arbitrium nihil quicquam, nisi ad peccandum valet; ad justiciam, nisi divinitus liberatum adiutumque fuerit, nihil facit. Idem: fateor esse liberum omnibus hominibus, habens iudicium rationis, non per se quod sit idoneus, quæ ad Deum pertinent sine Deo inchoare aut peragere, sed tantum in operibus vitæ tam bonis quàm malis. Bernhardus: Verba mea non sunt, sed Apostoli, qui omne, quod bonum esse potest: cogitare & velle & perficere pro bona voluntate, attribuit Deo, non suo arbitrio. Irenæus: Non ex nobis, neque ex natura salus est nostra, sed ex gratia Dei datur.

CAPUT SECUNDUM.

De Lege Dei.

Error Primus.

Christus plenius docuit legem quàm Moyses, ut Matth. 5. videre est.

REFUTATIO.

In resolutione superiorum errorum consideravimus, quanta malorum lerna ex lapsu Protoplastorum in totum genus humanum pervenit, tanta certè, ut non modò homo se ipsum ex inde extricare, sed ne quidem ab ulla creatura quantumus sanctissima liberari possit. Cui

Gal. 5. 1.
Rom. 8. 7.
Gal. 5. 13.

f. Psal. 6. 3. &
13. 4. & 31. 6
& 119. 10.
33. 105. 17.
174.
Eph. 1. 6.
Phil. 1. 4.
Colof. 1. 4.
Jerem. 31. 18
Ioh. 1. 9.
1. Cor. 12. 3.
g) Contra
Pelarg. lib.
3. cap. 8.
Lib. de gra-
tia & arb.
Lib. 2. ca. 65

Colloqui-
um Franck.

a) Vide Pa-
pismi Disp.
10. c. 1. Et 1.

fit. Cui damno longè maximo, cœlestem medicinam medicus noster
sapientissimus Deus adhibiturus, Legem & Evangelium tradidit;
in illo naturæ nostræ corruptionem nobis proponens, in hoc medium
Impletionis, quod est **I E S U S C H R I S T U S** commonstrans.
Hæc duo capita nostræ religionis nostri Adversarii perversissimè
confundentes, Christum plenius legem docuisse, atq; sic cum Pontifi-
cibus (a) ex eo novum legislatorem faciunt, ut sit facilis, sed inopi-
us non Christum pro nobis, sed nos ipsos Legem implevisse, ut se-
quenci errore videbimus, obtrineant. Sed Christum non plenius le-
gem, quam Mosem docuisse, apparet:

1. Ex Christi scopo. Cum n. ex nuda externa intelligen-
tia Phariseos superbos ac tumidos videret, hac plenioris legis
interpretatione, verum intellectum legis, non tantum exter-
num, sed internum proponere, & Pharisaicam superbiam con-
fringere voluit; neq; tamen interim diversam à Mose, sed à Pha-
riseis tradidit legis mentem. Quemadmodum enim velum fa-
ciem Moysi operuit; ita lex oculos & animos Pharisaicos, & Pha-
riseis corruptelis fascinosos obfuscavit, usq; dum Christus vela-
men ei detraxit per plenioris explicationem & impletionem,
quam ipse solus præstitit.

b) Luc. 16.
29.
Ioh. 5. 46.
Act. 26. 22.

2. Ex absurditatibus. Quod si enim Christus alium &
plenioris legis sensum, quam Moyses, docuisset, non ablegasset Epu-
lonem ad Mosem & Prophetas; non commendaret Mosem, cum in-
quit: Si credideritis Moysi, credideritis mihi, de me enim ille scri-
psit. Nec Paulus suarum concionum examen ad Mosem & Pro-
phetas remitteret, inquiens: Auxilio adiutus sum, usque in ho-
diernum diem, testificans minori ac maiori, nihil extraiciens,
quàm ea, quæ Moyses & Propheta loquuti sunt, futura esse. Imò
sequeretur, Deum digito suo imperfectam legem tabulis insculptam
Mosi promulgandam tradidisse: & vel voluntatem ac iustitiam
suam non plenè in lege patefecisse, vel patefactam in lege non esse

acta

æternam & immutabilem iustitiam, sapientiam ac voluntatis Dei regulam; Nec Patres in V. T. perfectam legem habuisse, &c. Ex hisce, & id genus sexcentis aliis absurdis, singulas qui volet rationes contra errorem inferre potest.

3. Non igitur Christus, qui est legis per Moysen etiam promulgata author & dator, ex Legis interpretatione, plenior legem, quam Moses, tradidisse, ac sic novus Legislator, Doctor & Professor evinci potest. Sed B. Lutheri illud verissimum manet, dicentis: Christum in N. T. suo ministerio non Legislatorem propriè, sed Doctorem gratia & benevolentia Dei, iustitiam, salutis æternæ, gratis conferenda per Christum Redemptorem, Salvatorem, implectorem legis, collatorem gratia, sanctificatorem, & natura corrupta instauratorem per S. sanctum esse.

Error Secundus.

Lex homini est possibilis, quia Scriptura ubique iubet legem servare.

Bulling.
refert ex A-
nab.

REFUTATIO.

Insanos & planè obcecatos nostros esse Adversarios, ex hoc Pharisaico & Papistico dogmate neminem latere potest. In superiori enim Errore Legem Moysi planè è medio sublatam voluerunt, quia certè fateri coguntur, ad illam Legis perfectionem, à Moysè traditam, neminem pervenisse: interim tamen illam legem, quam Christum plenius fingunt tradidisse, impleri posse, à mandato Dei ad posse, ut superius, ineptè argumentantes, absurdè statuunt. Sed habemus nos rationes solidissimas, quibus contrarium evincere possumus.

1. S. S. Scripturà: In qua in primis aurea illa Christi sententia occurrit: Omnia si feceritis, dicite servi (a) inutiles sumus. Pauli: Lex homini est impossibilis. Deus est qui operatur in nobis velle & perficere. Omnes peccaverunt, & egent gloria Dei. Nemo est bonus nisi unus Deus. Non est qui faciat bonum, ne unus quidem. Si itaque nemo bonus, sed omnes egent, legem quomodo sanctam & perfectam præstabunt.

a) Luc. 17.
10.
Rom. 8.3.
Phil. 2.3.
Rom. 3.23.
Matt. 19.17.
Psal. 14.3.

b) Gen. 32.

10.

Pfal. 51. 3.

Dan. 9. 5.

Mich. 7. 9.

Rom. 7. 18.

1. Ioh. 1. 8.

Matt. 10. 17.

Luc. 11. 3.

c) Gal. 3. 13.

cap. 4. 4.

Rom. 8. 2.

Gal. 2. 21.

d) Lib. cons.

sess. 10. c. 13.

Super Lu.

cam.

Cont. Pelar.

Menius in
lib. contra
Confang.

a) Iren. l. 1.

c. 23. 24.

Aug. de hæ.

ref. lib. 4.

b) de statu

rell. l. 12. p.

193.

c) Rom. 1. Ien

lat. p. 516.

2. Renatis & sanctis; qui ad unum omnes semper suam infirmitatem deplorarunt: Minor sum Domine, inquit Jacob (b), cunctis miserationibus tuis, quas exhibuisti seruo tuo. David: Iniquitatem meam agnosco, & peccatum meum coram me est semper. Daniel: peccavimus, iniquitatem fecimus, impiè egimus. Micheas: Iram Domini portabo quia peccavi ei: Paulus, Vir sanctissimus: Non habitat in carne mea bonum. Iohannes: Si dixerimus, quod peccatum non habemus, seducimus nos ipsos. Et nos quodlibet, Dimitte nobis peccata nostra, rogare opus habemus.

3. Christo eiusq; merito: qui solus eos, qui sub lege errant, redemit à maledictione (c), factus pro nobis maledictum ac legem implevit, nosq; omnes à lege peccati ac mortis liberavit, quod Christi meritum foret insufficiens, si legis impletio à nostris penderet viribus. Imò si per legem iustitia, frustra Christus mortuus esset.

4. Orthodoxis deniq; Patribus. Augustino, qui dicit (d): *Vae hominum vita quantumvis laudabili, si remota misericordia Dei iudicetur.* Ambrosio: Cor nostrum non est in potestate nostra, saepe cum oramus, attenti esse cupimus, verum cogitationes varie animum subeunt, cumq; huc illuc rapiunt. Hieronymo: Tunc sumus iusti, quando nos peccatores facemur.

Error Tertius.

Renati & credentes in Christum, sunt filii Dei, prorsusq; liberati à lege, nec possunt amplius peccare, licet contra legem Dei agant.

REFUTATIO.

Errorem, cuius post Simonianos (a), Libertinos: à Io. Sleidano primus (b) perhibetur autor Iohan. Agricola Islebius de omnimoda legis divinae sub N. T. abolitione, B. Lutheri sinceritate exploratum (c) superiori seculo ex Anab. Libertini recentiores interpolaverunt, ducti quibusdam detortè adscriptis scripturae testimoniis, quibus renati à legis maledictione immunes asseruntur (d), quasi hoc pacto

ab o-

ab omni legis usu liberati essent iudicandi: Nullo facto discrimi-
ne inter usum legis Politicum, & Ecclesiasticum, qui vel Theologi-
cus Elencticus in iustificandis, quorum peccata arguit & exagger-
rat, vel Theologicus didacticus in iustificatis, quibus regula est vite
& bonorum operum. Posteriores hunc usum cum pari rigore ex-
pungendum censuerint, merito una sunt cum Antinomis excluden-
di, quorum furorem, etsi dudum publicis suffragiis Christiana Con-
cordia Artic. 6. Eliminandum iudicavit, tamen eum propositi ratio-
ne brevibus hic quoq. attingemus, substernentes fundamenti loco
hæc *oðodoðlus* documenta.

1. Ipsum mandatum Dei morale; quod obligat in gene-
re omnes, tam renatos, quàm non renatos ad obedientiam, ne faci-
ant singuli quod *ys* rectum videtur, sed quod Dominus præcipit (e).
In specie ipsos quoq. renatos ad legis normam remittit, non ac si
ex ea iustitiam adepti sint, sed ut jam iustificati de operibus Deo
placens eam instruantur, quæ pedibus illorum lucernam alluceat,
memori mente meditando (f).

2. Conciones Christi (g) ubi se non venisse ait solvere
legem abrogando, quoad doctrinam, sed ut obedientiam suam imple-
ret, fieretq. pro nobis peccatum; ut nos efficeremur iustitia Dei in ipso.
Qua sua satisfactione nos quidem redemit à rigore maledictionis, sed
non à dilectione Dei & proximi, quam ipse non uno in loco nobis
mandavit. Vnde Paulus ait legem irritam non faciemus per fidem.

3. Ipsam *ðorðlörgeuon* à maledictione & æterna damna-
tione; quæ tantum abest, ut aliquam vi vendi licentiam importet, ut
potius renatos Dei reconciliatos, & spiritu sancto per verbum &
sacramenta sanctificatos excitet, ut Spiritus sancti sublevari ope,
servi sint iustitiæ, atq. in novitate (i) vite ambulent, ut luceat lux
illorum coram hominibus, qui videant bona illorum opera quæ in obe-
dientiam spontaneam, nisi vel transgressionem præceptorum Dei, vel E-
lencticis cultibus semetipsos pollueri denuò malint, præcepta Deca-
logi veluti normam omnium suarum actionum ob oculos ponant, ne-
cesse est.

d) 1. Tim. 7.

9.

Rom. 6. 14.

Gal. 3. 23. c.

4. 5.

1. Cor. 15. 56

Rom. 7. 13.

c. 11. 32.

Psal. 119. 105

Ezech. 20. 9

e) Deut. 12. 8

Ezech. 10. 18

Rom. 12. 1 &c

seq. c. 13.

12. 13.

f) Psal. 119.

205.

Deut. 6. 6

Ios. 1. 8.

Psal. 1. 2.

g) Matth. 5.

17.

Luc. 24. 44.

2. Cor. 5. 21.

Ioh. 13. 34.

c. 15. 10. 17.

Rom. 3. 29.

i) Rom. 6. 4

Matth. 5. 17.

4. Pro-

4. Protoplastorum obedientiam; quam cum ipsi in primo integritatis statu Deo vi legis naturæ indite, prestare debuerunt, quidni etiam iam post lapsum suam quoque gratitudinem renati, & per fidem iustificati secundum legem probare tenerentur.

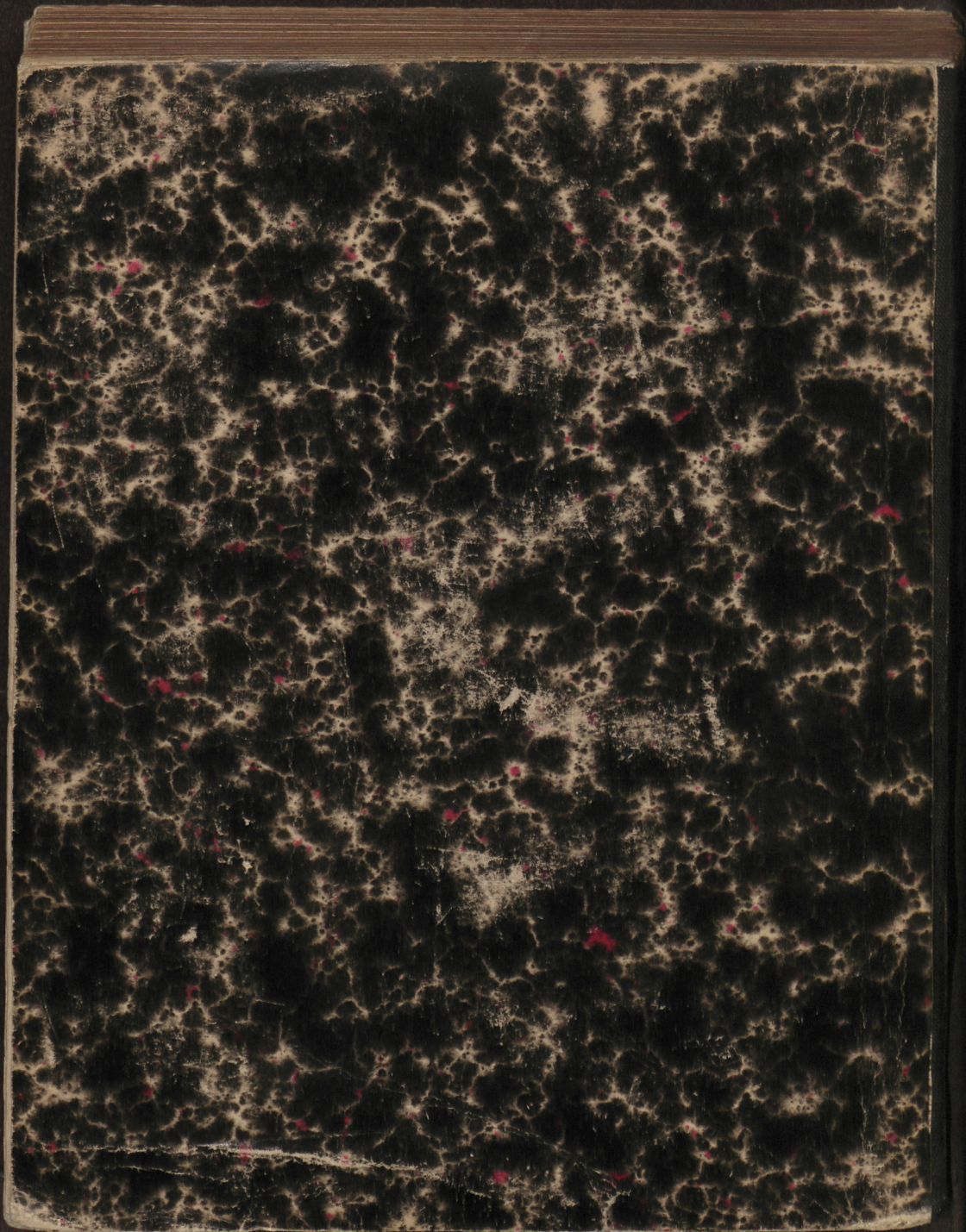
k) Gal. 5. 17. 5. Imperfectam renatorum obedientiam; quæ omnem à lege immunitatem ferre nequit; 1. Quia caro semper concupiscit adversus Spiritum. Rom. 7. 22. 2. Quia renati cruci & calamitatibus subiecti, absque lege Dei, iustitia & voluntate eius patienter acquiescere non possunt. 3. Quia S. S. Spiritus; quem per vocem Evangelii acceperunt renati, qui autor bonorum operum in eis existit, non ἀμείσως, sed ἐμείσως per legem eadem operatur.

l) Esa. 29. 13. 6. Ἀλογίαν καὶ ἀθεολογίαν maximam, quam hoc errore implicant adversarii. Si n. ab omni legis usu liberati essent Renati: 1. Aut peculiares & Enthusiasticos expectarent, necesse esset, raptus & suggestiones: Aut sibi pro arbitrio ex privata ἐκλογησικῆς eligerent cultus fictitios, quos tamen Deus summe averfatur (1). 2. Aut opus illis non esset perpetuam institutionem & regenerationem, quæ tamen de die in diem renovari necesse habent: Aut sine lege renovari possent. 3. Aut Imperfectionis agnitio, quæ absque lege Dei, in qua Dei iustitia & voluntas expressa est, non recte suscipitur, in renatis non esset, sed in Pharisaicam operum superbiam inciderent: Aut revera in hac vita, tam essent perfecti, ut ex omni omnino parte Electis in futura vita quam simili mihi & in iustitiâ suâ iam finaliter confirmati essent.

m) tract. 22. 7. Sanctissimorum ex puriori antiquitate Patrum nostræ in Ioh. veritati ad stipulantium suffragia. (m) August. Hoc modo gratia cum lege Dei concordatur, ut vivificante spiritu, litera non occidat. Sed quod per litteram jubetur, spiritu adiuvante compleatur, et si quid minus fiat, remittatur. Lib. 9. de Civit. Dei. Idem: Omnium legum est inanis censura, nisi Divina legis imaginem gerat. De præcepto & dispensatione Idem: Lex semper bona est, sive obsit inanibus gratia, sive pro sit pleris gratia. Bernhardus: Non attendit verus obediens, quale sit quod præcipitur, hoc solo contentus, quia præcipitur. Idem: Solum censuerim fregisse votum, violasse propositum, prævaricasse pactum, qui & præceptum contempserit & remedium.

n) Beza. ref. 8. Appendicula verò illa est impiissima, quæ iustificatis in hac vita tantum attribuantur vivendi licentiam, ut, licet contra legem Dei agant, peccare nequeant, quæ plus quam dissoluta est licentia, latissimum campum ad quævis flagitiorum & scelerum genera aperiens, haud ab similibus illi impie Calvinianorum voci quæ Electos, quantumvis enormiter peccantes & sceleratè viventes, tamen gratia Dei excidere posse negant. (n)

86 (:) 86

praesenti hoc errore pronunciet, qui & olim suorum
auctores partim propagatores in Ecclesia
Originem Alexandrina Ecclesia antisitem
Palestinâs; nunc iterum resuscitatur à nonni
rum in proscenium educitur, palliatur, com
impj hujus dogmatis absurditas eò magis innot
literarum & rationum stateram examinanda

1. Contrariantur illi scriptura dicta ea, quae
diabolorum & hominum damnatorum aeterna
desituras esse perspicue confirmant(a): quae ve
morientem asserunt: Iram Dei mansuram sup
esse ignem inexstingvibilem, interitum aeternu
ternum, iudicium sine misericordia, pronunciat
extremo die abiecturum maledictos in supplic
Quod si itaq; homines damnati usq; in aeterna
lumen & Diaboli in secula seculorum crucia
tandem erunt salvandi, aut quis finis penis ipj
Nôq; est, ut quis cavilletur, vocabulum aeterni
lutam sine fine perpetuitatem, sed periodicam
temporis limitatam diuturnitatem denotare. I
quaestioni accommodari non potest: siquidem
quam convincietur, quod poena damnatorum
ra sint, sed potius constat, nullam mutatione
summi iudicis, quo ad statum rerum, futuram
aeternum, simpliciter in propria significatione
quid assumitur, pro figmento reputamus.

2. Deinde & rationes contra prodigiosum ho
tant. 1. Quia damnatorum peccata mortali
temporalia violant & contemnunt aeternum
videlicet Deum, & aeternam vitam; iustissime
aeternis poenis puniuntur. Cum enim duplex sit
cundum intentionem acerbatus, & secundum

2) Esa. 66. 24
Ioh. 3. 36.
Matt. 3. 12.
2. Thes. 1. 9.
Hebræ. 6. 2.
Iacob. 2. 23.
Matt. 25. 41.
Psal. 49.
Apoc. 20. 10.

the scale towards document

Image Engineering Scan Reference Chart TE263 Serial No.